

TÜRKİYE’DE BULUNAN SURIYELİ MÜLTECİLERE DAİR VERİLERE İLİŞKİN AÇIK KAYNAK TARAMASI VE SONUÇLARI

AMAC VE YÖNTEM

Nisan 2011 tarihinden itibaren yaşanan savaş nedeniyle Suriye’den Türkiye’ye doğru yaşanan kitlesel göçün üzerinden 10 yıl geçti. Savaşın yüksek, orta ve düşük yoğunluklu olarak yaşandığı bu süre içinde mülteci akışı da savaşın şiddetine paralel olarak devam etti. İçişleri Bakanlığı verilerine göre Şubat 2021 itibariyle sayıları 3.656.525 olan, bugün artık Türkiye iç ve dış politikasında sıkça gündeme gelen Suriyeli mültecilere ilişkin resmi ve gayri resmi kaynakları inceleyen Sosyo Politik Saha Araştırmaları Merkezi; Suriyeli mültecilere dair resmi, gayri resmi açık kaynaklarda (dernek çalışmalarında, medya haberlerinde) yer alan demografik-nicel verileri derlemiştir. Ayrıca son bir yıl içinde mültecilerin çalışma hayatındaki yerlerine dair ilgili açık kaynaklar incelenmiş, ancak bu konuda oldukça sınırlı bilgiye erişilmiştir. Suriyeli mültecilerin özellikle çalışma hayatında pozisyonlara, yaşadıkları sorunlara ilişkin güncel ve derli toplu verilere detaylı olarak ulaşamamıştır.

Bu inceleme kapsamında, Mezopotamya Ajansı, Bianet, Evrensel gazeteleri ile İSİG Meclisi ve Mülteci Medyası sosyal medya hesapları ve İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi verileri dikkate alınmıştır.

1.GİRİŞ

Suriye’deki iç savaş nedeniyle Türkiye’ye yönelen ve ilk dalgası Nisan 2011’de gelmeye başlayan Suriyeli mültecilerin sayısı 2021 Şubat itibariyle 3 buçuk milyonu aşmış durumda. (24 Şubat 2021 verileri itibariyle 3.656.525) Türkiye’deki toplam mültecilerin 4 milyon civarında olduğu hesaba katılırsa, bu sayının %90’ının Suriyeli mülteciler olduğu görülecektir.

İlk göç dalgasından bu yana 10 yılın geçtiği sürede, Türkiye’deki Suriyeli nüfusu toplam nüfusun %4,37’sine erişmiş durumda.

2.YAŞ ARALIKLARI VE CİNSİYETLERİNE GÖRE TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ SAYISI*

YAŞ ARALIĞI	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0-4	258 bin 628	241 bin 432	500 bin 60
5-9	288 bin 211	270 bin 687	558 bin 898
10-14	216 bin 619	203 bin 494	420 bin 113
15-18	136 bin 801	117 bin 162	253 bin 963
19-24	280 bin 957	211 bin 670	492 bin 627
25-29	219 bin 54	158 bin 978	378 bin 32
30-34	165 bin 187	119 bin 887	285 bin 74
35-39	123 bin 946	97 bin 67	221 bin 13
40-44	84 bin 679	73 bin 844	158 bin 541
45-49	57 bin 410	56 bin 126	113 bin 536
50-54	45 bin 543	44 bin 422	89 bin 965
55-59	34 bin 653	34 bin 704	69 bin 357
60-64	22 bin 845	23 bin 588	46 bin 433
65-69	14 bin 879	15 bin 709	30 bin 588
70-74	8 bin 793	9 bin 686	18 bin 479
75+	8 bin 592	11 bin 254	19 bin 846
TOPLAM	1.966.815	1.689.710	3.656.525

Toplam sayısı 3 milyon 656 bin 525 olan Suriyeli nüfusunun %53,8'ini erkekler oluşturuyor. Kadın ve çocukların oranı ise %70,8 olarak görülmektedir. 0-9 yaş (10 yaş altı) Suriyeli nüfusuna baktığımızda ise bu sayının 1.058.958 olduğunu görmekteyiz. Bu sayı toplam Suriyeli nüfusun %29'una denk gelmektedir.

Tablodaki verilere göre ülkedeki Suriyelilerin yaş ortalaması da 22,1 olarak görülmektedir.

*24 ŞUBAT 2021 TARİHİ İTİBARIYLA İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ VERİLERİNE GÖRE

3.SURİYELİLERİN EN YOĞUN YAŞADIĞI İLK 30 ŞEHİR*

İlk göç dalgasıyla Suriyelilerin büyük çoğunluğu sınır kentlerine yerleşmişlerdir. İlk dönem çoğunluğu kamplara yerleştirilen Suriyeli göçmenler zamanla şehirlere yerleşmeye başlamış ve mevcut durumda Suriyeli mültecilerin oran olarak baktığımızda, %1,6'sı kamplarda, %98,4'ü ise şehirlerde yaşamaktadırlar. Şehirlerde yaşamaya başlayan Suriyeliler zaman içerisinde iş imkânlarının daha fazla olduğu kentlere doğru kaymaya başlamışlardır. Aşağıdaki tabloda Suriyelilerin nüfus ve oran olarak en yoğun yaşadığı 30 kent listelenmiştir.

SIRA	ŞEHİRLER	SURİYELİ NÜFUSU	İL NÜFUSU İLE KARŞILAŞTIRMA
1	İstanbul	521315	3,30%
2	Gaziantep	449945	21,40%
3	**Hatay	436264	26,20%
4	Şanlıurfa	422986	20%
5	**Adana	253469	11,20%
6	Mersin	224965	12%
7	Bursa	178683	5,70%
8	İzmir	147843	3,30%
9	Konya	118298	5,20%
10	**Kilis	104925	74,40%
11	Ankara	100232	1,70%
12	**Kahramanmaraş	93280	8,00%
13	Mardin	89072	10,40%
14	Kayseri	79365	5,50%
15	Kocaeli	55251	2,70%
16	**Osmaniye	47336	8,60%
17	Malatya	30399	3,70%
18	Diyarbakır	23601	1,30%
19	Adıyaman	22298	3,50%
20	Batman	15530	2,50%
21	Sakarya	15465	1,40%
22	Şırnak	15026	2,80%
23	Manisa	13739	0,80%
24	Denizli	12990	1,20%
25	Tekirdağ	12473	1,10%
26	Elazığ	12404	2,10%
27	Nevşehir	11597	3,80%
28	Muğla	11292	1,10%
29	Afyonkarahisar	11387	1,50%
30	Burdur	8259	3,10%

24 Şubat 2021 tarihi itibarıyla geçici barınma merkezlerinde kalan Suriyelilerin sayısı **58 bin 242 kişi** olarak açıklanmıştır. Yine aynı tarih itibarıyla şehirlerde yaşayan Suriyeli sayısı **3 milyon 598 bin 283 kişi** olarak açıklanmıştır.

Suriyeli nüfusunun en çok şehir 521 bin 315 kişi ile İstanbul. İstanbul'u 449 bin 945 kişi ile Gaziantep, 436 bin 264 kişi ile Hatay takip ediyor. Suriyelilerin yerli nüfusa oranla en yoğun yaşadığı şehir ise %73,4 ile Kilis olarak öne çıkmaktadır. Ülke genelindeki Suriyeli nüfusun genel nüfusa oranı ise %4,37 olarak ölçülmüştür.

*24 ŞUBAT 2021 TARİHİ İTİBARI İLE İÇİŞLERİ BAKANLIĞI GÖÇ İDARESİ VERİLERİNE GÖRE

**GEÇİCİ BARINMA MERKEZLERİNİN BULUNDUĞU ŞEHİRLER

4.SEHİRLERDE YAŞAYAN SURİYELİLERİN ÇALIŞMA HAYATLARI

“Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 31 Mart 2019 tarihinde yapılan açıklamaya göre Türkiye’de çalışma izni verilen Suriyeli sayısının **31 bin 185 kişi** olduğu belirtildi.” Sayıları yüzbinlerle ifade edilen Suriyeli mültecilerin sadece 31bin 185’i çalışma iznine sahipken geri kalanların kayıt dışı/kaçak işçi statüsünde çalıştırıldığı bilinmektedir. Güvencesiz ve iş güvenliğinden uzak şartlarda çalıştırılan Suriyeli mülteciler iş cinayetlerinin de değişmez kurbanlarından oluyorlar.

Bir yıl aşkın süredir devam eden pandemi koşullarında da başta inşaat ve tekstil olmak üzere birçok sektörde çalıştırılan Suriyeli mültecilerin basın ve sosyal medya taramalarında en az 50’sinin bu süreçteki iş cinayetlerine kurban gittiği görülmektedir.

Güvenceli çalışma konusunun başlı başına bir sorun olduğu Türkiye’de mülteci işçiler hem ucuz iş gücü ve dolayısıyla sağlıksız koşullarda çalıştırılan kesim olmalarından kaynaklı, iş cinayetlerindeki ölümlerine dair dahi net bilgilere ulaşılmakta sorun yaşanan kesimi oluşturmaktadırlar.

Uzun süreli ulusal basın ve sosyal medya taramalarında birçoğunun ismine, yaşına, uyruğuna ve ölüm şekline dair sağlıklı verilere ulaşılamamakla birlikte, son 1 yılda en az 50 Suriyeli mültecinin iş cinayetlerinde hayatlarını kaybettiği görülmektedir.

Bu bile başlı başına ülkede yaşayan mültecilerin yaşam standartlarına ve yaşam haklarının ne düzeyde göz ardı edildiğini açıkça göstermektedir.